

Unieke kou uitdaging voor het nieuwe verwarmen

Meteoroloog Reinier van den Berg is sinds 1989 actief als weerpresentator, onder andere bij RTL

Op de weerkaarten verscheen in februari een buitengewoon winterse luchtdrukverdeling zoals we die alweer een tijdje niet hadden gezien. Eigenlijk voor het laatst in de vroege lente van 2013. Toen werd het in de loop van maart zeldzaam koud bij een ijzige oostenwind. De oorzaak van die extreme kou, zo laat in het seizoen, werd gevonden bij een merkwaardig verschijnsel op grote hoogte boven het Noordpoolgebied.

Auteur Reinier van den Berg,
Meteoroloog

Normaliter zien we in de stratosfeer, op tientallen kilometers hoogte, een omvangrijke bel met diepvrieskou en temperaturen tot wel 70 of 80 graden onder nul. Dit wordt de poolwervel genoemd. Het bevordert op gematigde breedte, zoals bij ons, een westelijke stroming. Maar het kan gebeuren dat de atmosfeer op die hoogte in korte tijd met wel 50 graden opwarmt. Dan vriest het uiteraard nog steeds in de stratosfeer, maar is het relatief gezien erg warm. Men noemt dit een 'sudden stratospheric warming', afgekort als SSW. Wetenschappers hebben nog steeds niet exact kunnen ontrafelen waarom er soms ineens zo een plotselinge opwarming van de stratosfeer boven de Noordpool optreedt, maar weermodellen zien het wel tot 2 weken van tevoren aankomen. Het gevolg van een SSW is dat de wind uiteindelijk in een brede zone rondom de gematigde breedten uit het oosten wil waaien.

Dat is precies wat er een paar maanden geleden gebeurde en dus voor het laatst optrad in maart 2013 toen er ook sprake was van een sterke opwarming boven de Noordpool. Met een oostelijke wind die soms behoorlijk aantrekt werd koude en droge lucht aangevoerd. Het

leverde zonnig en zeldzaam koud winterweer op. In de nacht vroom het vaak matig met temperaturen van 5 tot 10 graden onder nul. Op de koudste dagen van de opmerkelijke vorstperiode bleef het ook overdag vriezen. De laatste dag van februari was de koudste met middagtemperaturen in de buurt van de -4 a -5 graden. Het was veruit de koudste slotdag van februari ooit gemeten. Het oude record werd met maar liefst 3 graden verbeterd.

Zelf moest ik die dag uitgerekend in de kop van Noord Holland zijn. Notabene voor de opening van de mooie bloemen- en bollenshow 'Lentetuin'. Hoezo lente. De show vond gelukkig binnen plaats, in een sporthal, maar die was uiteraard met dit soort omstandigheden niet warm te stoken. Het was beslist de moeite waard! Het gaf me bovendien de gelegenheid om via de dijk van Lelystad naar Enkhuizen te rijden en het unieke schouwspel van ijs, golven en de snijdende oostenwind te aanschouwen en te ondergaan. Het spatwater van de golven bevroor instantaan op mijn kleding, op m'n handen en op de camera. De kou ging absoluut door merg en been. De gevoelstemperatuur lag onder de -15 graden.

De kou leverde overuren voor nogal wat installateurs in den lande. Lang niet alle ketels konden de enorme vraag naar warmte aan. In Purmerend zaten de mensen in een wijk op het warmtenet behoorlijk in de kou. Wellicht dat het ook voor de bewoners van all-electric woningen een hele toer was om de boel binnenshuis een beetje aangenaam te houden. Maar het is wel een mooie testcase voor deze nieuwe en schone technologie.

In het eerste weekend van maart werd er nog geschaatst. Op de Gouwzee waren zelfs op zondag nog ijszeilers actief. In het midden en zuiden arriveerde toen de lente al met temperaturen van 12 graden. Zelden hebben we een zo abrupte overgang gezien van winterkou naar mild lenteweer.

“De kou leverde overuren voor nogal wat installateurs in den lande.”